SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1006

av Jennie Bergius Eriksson (M)

Fler och bättre äldreboenden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översikt för fler och bättre äldreboenden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Samtidigt som antalet personer över 65 år ökar med omkring 300 000 fram till 2035, och ytterligare med 700 000 fram till 2070, har byggandet av anpassade bostäder för äldre bromsats in. Resultatet blir ett växande ofrivilligt kvarboende där allt fler äldre blir kvar i bostäder som inte längre motsvarar deras behov. Ansvaret bollas mellan staten och kommunerna och problemet kvarstår utan lösning.

Tidigare utredningar och nya analyser pekar på ett behov av mellan 100 000 och 140 000 nya seniorbostäder fram till 2034. När äldre saknar alternativ blir de kvar längre i bostäder som ofta är svåra att anpassa till ett åldrande. Det leder till ökade kostnader för hemtjänst, bostadsanpassningar och sjukvård. Risken för ensamhet, psykisk ohälsa och fallolyckor ökar. Kommunerna får samtidigt bära en växande ekonomisk börda. Beräkningar från bostadsbolagen visar att avsaknaden av fler seniorbostäder kan innebära upp till 60 miljarder kronor i ökade kostnader för särskilda boenden fram till 2034. När äldre saknar attraktiva alternativ stannar flyttkedjorna upp. Villor och radhus frigörs inte för yngre hushåll. Äldre sitter fast och unga stängs ute. Samtidigt visar flera undersökningar att ungefär var fjärde senior skulle vilja flytta om det fanns ett attraktivt

alternativ, då bristande tillgänglighet, oro och ensamhet gör att den nuvarande bostaden inte ger förutsättningar för ett fullt värdigt liv.

Även om fler seniorboenden helt eller delvis skjuter fram behoven av särskilda boenden, ökar även efterfrågan på dessa bostäder. Olika aktörer bedömer att Sverige behöver mellan 12 000 och 41 000 nya platser i särskilda boenden under samma period. Hur stora behoven är fram till 2070 saknas det beräkningar för. Redan idag får omkring 10 000 äldre varje år inte tillgång till ett särskilt boende, antingen genom avslag eller därför att kommunen inte kan erbjuda en plats inom lagstadgad tid.

Detta är framför allt en valfrihetsfråga för den enskilde. Rätten att själv få bestämma när, och vart, ska ligga hos den enskilde själv. Där de ekonomiska villkoren gör det möjligt att bo, och där samhällets stöd, såväl till byggande som förvaltning, vård och omsorg, på riktigt anpassas utifrån den enskildes behov. Där den enskilde har den självklara rätten att välja sin nya bostad, och inte vara enbart utlämnad till kommunala beslut. Därför är frågan om äldrepolitik större än vård- och omsorgsbehov. Den handlar även om bostadspolitik, välfärdspolitik och samhällsekonomi samtidigt.

Sverige behöver fler flexibla seniorboenden för att möta seniorernas skiftande behov under livets alla skeden. Viljan att välja slutar inte för när man blir äldre.

Jennie Bergius Eriksson (M)